

OD 1972 R.

BRZESKI GRYF

WWW.GRYF.BRZESKO.PL

BIULETYN

NR 92

WRZESIEŃ

2026

Maria Marek (1951-2026) – życie blisko książek i ludzi

11 sierpnia 2026 roku odeszła śp. Maria Marek – wieloletnia bibliotekarka i dyrektor Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Brzesku. Przez ponad czterdzieści lat była związana z brzeską Biblioteką, której poświęciła całe swoje zawodowe życie. Dla wielu mieszkańców Brzeska była jednak kimś więcej niż dyrektorem – była osobą, która współtworzyła życie kulturalne miasta i czyniła bibliotekę miejscem otwartym na człowieka.

Biblioteka dla Marii Marek nie była jedynie miejscem pracy, była częścią życia. Nic dziwnego, bo przecież całe Jej życie zawodowe to praca ze środowiskiem, książką i czytelnikiem. Pracę w Powiatowej i Miejskiej Bibliotece Publicznej rozpoczęła w 1971 roku od prowadzenia Filii nr 1 w Brzesku, kolejno pracowała

w Oddziale dla Dzieci i Dziale Gromadzenia i Opracowania Zbiorów. W 1995 roku objęła stanowisko dyrektora i kierowała brzeską Biblioteką do 2016 roku, czyli dwadzieścia jeden lat.

Ponad cztery dekady pracy w jednym miejscu to tysiące dni, spotkań, rozmów, decyzji, pomysłów i ludzi, których Maria spotkała na swojej drodze. Przez lata obserwowała, jak zmieniają się biblioteki, książki, czytelnicy i świat wokół bibliotek. Pamiętała papierowe karty czytelników i książek, katalogi biblioteczne pełne szufladek wypełnionych ręcznie pisanymi kartami. Później przyszły komputery, nowe technologie i nowe oczekiwania odbiorców. Maria Marek doskonale wiedziała, że brzeska Biblioteka potrzebuje nowej przestrzeni, odpowiadającej oczekiwaniom mieszkańców i współczesnym zadaniom instytucji kultury. Dzięki Jej wytrwałości i wieloletnim staraniom, i przychylności ze strony ówczesnych władz Brzeska, powstało **Regionalne Centrum Kulturalno-Biblioteczne – nowa siedziba Biblioteki**. I kiedy dziś patrzymy na naszą Bibliotekę, wiemy, że jest w niej także część historii życia Marii Marek.

Nowy budynek był czymś więcej niż tylko nowym adresem. Był symbolem myślenia o bibliotece jako miejscu nowoczesnym, dostępnym i potrzebnym mieszkańcom.

O człowieku najlepiej jednak mówią nie tylko wielkie przedsięwzięcia czy podejmowane decyzje. Dużo bogatszy obraz wyłania się ze wspomnień tych, którzy z nim pracowali i spotykali się przez lata. **Jak więc była Maria Marek?** Pogodna, otwarta, bezpośrednia. Lubiła ludzi i potrafiła z nimi rozmawiać. Miała dar

nawiązywania kontaktów, co w bibliotece, której codzienność składa się z niezliczonych spotkań i rozmów, miało szczególne znaczenie. Potrafiła stworzyć wokół siebie atmosferę życzliwości i wzajemnego szacunku. Dla współpracowników była przełożoną, ale także koleżanką. Jako dyrektor była pełna empatii i troski o pracowników, potrafiła też dzielić się z innymi swoimi umiejętnościami i doświadczeniem. Kochała książki, ale równie ważni byli dla niej czytelnicy. Wiedziała, że za każdą kartą czytelnika stoi konkretny człowiek – z własnymi zainteresowaniami, potrzebami, problemami i historią. Współtworzyła lokalną kulturę i miała udział w budowaniu Biblioteki, która dla kolejnych pokoleń mieszkańców Brzeska stała się miejscem ważnym i naturalnym – częścią miasta i jego codzienności.

Środowisko bibliotekarskie, podkreślając dokonania zawodowe i zaangażowanie w rozwój bibliotekarstwa, uhonorowało Marię Marek tytułem **Bibliotekarza Roku Małopolski** oraz **Medalem „W Dowód Uznania” SBP**. Warto też wspomnieć, że aktywność Marii nie ograniczała się jedynie do pracy zawodowej. Była osobą zaangażowaną również w życie społeczne i lokalne. Ważne miejsce w Jej działalności zajmowało Brzeskie Towarzystwo „Gryf”, którego była wieloletnią członkinią i Sekretarzem Zarządu. Działalność Marii Marek w środowisku lokalnym spotykała się z uznaniem władz oraz organizacji społecznych, czego wyrazem były: **Medal na Wstędze za Zasługi dla Miasta Brzeska, Odznaka „Zasłużony Działacz Kultury”, Srebrny Krzyż Zasługi** oraz **Odznaka „Zasłużony Działacz Ruchu Spółdzielczego”**.

Dziś trudno pisać o Marii Marek w czasie przeszłym. Bo człowiek, który przez tyle lat tworzył jakieś miejsce, zostaje w nim na zawsze – w jego murach, historii, dokumentach, na fotografiach, a przede wszystkim w pamięci ludzi. Zapamiętamy Panią Dyrektor jako osobę pełną energii, troskliwości i miłości do książek, a przede wszystkim jako człowieka, który **potrafił być blisko innych ludzi**.

Są ludzie, których obecność na zawsze pozostaje w pamięci, nie za sprawą pełnionych funkcji czy otrzymanych odznaczeń, ale przede wszystkim dzięki temu, jakimi byli dla innych. Do takich osób należy **Maria Marek**.

Karina Legutek

Rocznica rzezi wołyńskiej

11 lipca w Kościele pw. Narodzenia NMP w Brzesku odprawiona została Msza Św. w intencji pomordowanych na Wołyniu w 1943 roku i latach następnych. Sprawcami tych okropnych mordów na polskich dzieciach, kobietach i starcach byli ukraińscy sąsiedzi podburzani przez nacjonalistyczno-faszystowskie organizacje OUN i UPA. Żyjący jeszcze do dziś członkowie rodzin pomordowanych czekają na ekshumacje szczątków pomordowanych i ich godny chrześcijański pochówek. Społeczeństwo brzeskie licznie uczestniczyło w nabożeństwie i modlitwie za dusze niewinnie pomordowanych Polaków.

Jak co roku po mszy św. przedstawiciele społeczności brzeskiej przed Grobem Nieznanego Żołnierza złożyli wiązanki kwiatów. W imieniu Władz Miasta Wiceburmistrz dr Grzegorz Brach, Władz Powiatu Wicestarosta Maciej Podobiński oraz Prezes Światowego Związku Armii Krajowej Krzysztof Bigaj. W imieniu B.T. „Gryf” wiązankę złożył Prezes Zarządu Mieczysław Mietła.

Zabytki Ziemi Brzeskiej wg Katalogu Zabytków Sztuki w Polsce¹

RAJSKO

Kapliczka. Kiedyś drewniana. Na czterech profilowanych słupkach, daszek namiotowy; ściany dołem szalowane, w górze ażurowe. Wewnątrz posąg św. Jana Nepomucena z XIX wieku.

RUDY RYSIE

Kościół parafialny p.w. Matki Boskiej Śnieżnej. Drewniany, zbudowany w 1831 r., spłonął doszczętnie od uderzenia pioruna w czerwcu 1978 r.

Stary kościół – zdjęcie z lat 70. XX w.

¹W kolejnych numerach Biuletynu Gryf prezentować będziemy Zabytki Ziemi Brzeskiej, jakie znalazły się Katalogu Zabytków Sztuki w Polsce, tomie I *Województwo Krakowskie* pod redakcją doc. dr Jerzego Szablowskiego, zeszyte 3 *Powiat Brzeski* opracowanym przez Józefa E. Dutkiewicza. Katalog ten wydany był na początku lat 50. XX wieku przez Biuro Inwentaryzacji Zabytków Ministerstwa Kultury. Powiat Brzeski w roku 1951 obejmował nieco inny (większy) obszar niż ten w dniu dzisiejszym, ale prezentować będziemy tu wszystkie wymienione w tym katalogu zabytki. Większość zdjęć prezentowanych w tym rozdziale jest autorstwa Pana Marka Sztorca, który udzielił zgody na ich publikację w naszym Biuletynie.

Obecnie w jego miejscu stoi awangardowa nowa świątynia wybudowana w latach 1968-1976.

Kapliczka wykonana w 1820 r. przez majstra *Jana Kłosieńskiego*. Drewniana, wydrążona w pniu sosny. W formie arkady, nakrytej siodłowym daszkiem, w której klęczący posąg św. Onufrego.

Zdjęcie zabytkowej kapliczki z lat 40. XX w.

Dzisiejsza kopia zabytkowej kapliczki

STRÓŻA

Kapliczka. Drewniana, szalowana, dwuszczytowa. Wewnątrz posąg Matki Boskiej z Dzieciątkiem z XVIII wieku i barokowy posąg św. Jana Nepomucena.

STRZELCE WIELKIE

Kościół parafialny p.w. św. Sebastiana. Parafia od 1617 r. Obecny kościół z 1785 r. Odnowiony w 1936 r. Orientowany. Drewniany, konstrukcji zrębowej. Prezbiterium zamknięte ścianą prostą, z zakrystią od północy. Szersza nawa prostokątna; przy niej od południa i zachodu kruchty. Wewnątrz pozorne sklepienia kolebkowe, w nawie z płaskimi odcinkami stropowymi, wspartymi na słupkach. Na belce tęczy krucyfiks barokowy. Chór muzyczny barokowy. Wieżyczka na sygnaturkę kształtu barokowego. Ołtarze główny i dwa boczne, ambona i chrzcielnica kamienna, z obrazem Chrztu Chrystusa jako tłem, rokokowe. Ławki z I. połowy XIX wieku.

Dzwonnica kościelna. Z XVIII—XIX wieku. Drewniana, konstrukcji słupowej. Kwadratowa, o ścianach pochyłych, z nadwieszoną izbicą, nakryta dachem namiotowym.

ONI TWORZYLI HISTORIĘ ZIEMI BRZESKIEJ

Maria OKRZESA (1.07.1945 - 31.08.2022)

Maria Okrzesa - życie poświęcone Gminie Dębno

Przez blisko trzy dekady wyznaczała kierunki rozwoju Gminy Dębno, przeprowadzając ją przez trudny okres transformacji ustrojowej. Maria Okrzesa, wieloletnia wójt i naczelnik, zapisała się w pamięci mieszkańców nie tylko jako sprawny administrator i inicjatorka wielkich inwestycji, ale przede wszystkim jako skromny człowiek, dla którego najważniejszy był los drugiego człowieka.

Początki drogi zawodowej

Lata jej urzędowania były okresem intensywnych przemian i dynamicznego rozwoju gminy. Swoją drogę w administracji zainaugurowała 1 lutego 1965 roku, podejmując pracę w Gromadzkiej Radzie Narodowej w Dołach. Początkowo pełniła funkcję księgowej budżetowej, by po kilku latach i krótkim epizodzie pracy w Krakowskim Przedsiębiorstwie Transportowym w Tarnowie, powrócić do administracji lokalnej jako Sekretarz Gromadzkiej Rady Narodowej w Dołach. Już w tamtym okresie jej zaangażowanie i umiejętności organizacyjne zostały dostrzeżone.

W marcu 1973 roku związała się z Urzędem Gminy Dębno, najpierw jako sekretarz, a od 16 kwietnia 1977 roku jako Naczelnik Gminy. Był to początek trwającej 29 lat misji a rzecz tej wspólnoty.

Czas wielkich przemian: Pierwsza Wójt

Przełomowym momentem w jej karierze i historii gminy był rok 1990. Po reformie samorządowej, 13 czerwca 1990 r., Maria Okrzesa została wybrana na pierwszego Wójta Gminy Dębno. Funkcję tę sprawowała nieprzerwanie do listopada 2002 roku, stając się symbolem stabilizacji i dynamicznego rozwoju.

Lata jej urzędowania to okres, który dziś określa się mianem „rewolucji cywilizacyjnej” w Dębnie. Maria Okrzesa doskonale rozumiała, że rozwój nowoczesnej gminy wymaga silnych podstaw infrastrukturalnych. Pod jej kierownictwem zrealizowano imponującą listę inwestycji:

- **Kompleksowa gazyfikacja i telefonizacja 13 wsi**, co otworzyło gminę na świat i nowoczesne technologie;
- **Wodociągowanie 10 miejscowości** oraz rozpoczęcie przygotowań do budowy sieci kanalizacyjnej; **Modernizacja układu komunikacyjnego**, w tym budowa i remonty licznych dróg lokalnych;
- **Wzmocnienie bezpieczeństwa** poprzez budowę 5 istniejących strażnic Ochotniczych Straży Pożarnych.

Edukacja i kultura bez cięć

W dobie transformacji, gdy wiele gmin decydowało się na zamykanie placówek oświatowych w ramach oszczędności, Maria Okrzesza przyjęła zupełnie inną strategię.

W Gminie Dębno nie zlikwidowano żadnej placówki kulturalnej ani przedszkolnej. Co więcej, bazę tę sukcesywnie rozbudowywano.

Za jej kadencji wybudowano nowe Szkoły Podstawowe w Jastwi i Woli Dębińskiej oraz przedszkola w Porąbce Uszewskiej i Łoniowej. Inwestowała w domy kultury, biblioteki i świetlice, wierząc, że dostęp do edukacji i kultury jest kluczowy dla rozwoju młodego pokolenia. Wspierała również działalność sportowo-rekreacyjną, budując zaplecze służące integracji mieszkańców.

Samorząd z ludzką twarzą

Tym, co najbardziej wyróżniało Marię Okrzesę, była jej niezwykła empatia. Jako wójt nie ograniczała się do pracy za biurkiem; była obecna w życiu mieszkańców, znając ich problemy i bolączki.

Mieszkańcy wspominają ją jako osobę, która zawsze spieszyła z pomocą w trudnych sytuacjach życiowych.

Szczególną troską otaczała najsłabszych. Inicjowała budowę domów dla osób bezdomnych i niezaradnych życiowo, które ze względu na stan zdrowia nie miały dachu nad głową. Organizowała akcje dożywiania dzieci w szkołach i osobiście interesowała się losem rodzin zastępczych. Ta postawa sprawiła, że cieszyła się ogromnym, autentycznym zaufaniem społecznym, czego wyrazem było przyznanie jej prestiżowego tytułu „Człowieka Roku” **Gazety Krakowskiej w 1993 roku.**

Życie prywatne i dziedzictwo.

Mimo sprawowania wysokich funkcji i odnoszenia sukcesów, Maria Okrzesza pozostała osobą niezwykle **skromną**. Urodzona i związana przez całe życie z ziemią brzeską, świadomie unikała rozgłosu medialnego. W życiu prywatnym była oddana rodzinie i lokalnemu środowisku, potrafiąc w naturalny sposób łączyć obowiązki publiczne z codziennym życiem mieszkańca gminy.

Nawet po zakończeniu pracy w urzędzie w 2002 roku, pozostawała aktywną uczestniczką życia społecznego, startując w kolejnych wyborach i służąc radą. Jej śmierć w 2022 roku była dla społeczności Dębna ogromną stratą i momentem refleksji nad tym, jak wiele jedna osoba może zrobić dla swojej „małej ojczyzny”.

Maria Okrzesa pozostawiła po sobie gminę prężną i nowoczesną, ale przede wszystkim wzorcową samorządową, dla którego sprawowanie władzy było służbą, a dobro wspólne najwyższą wartością. Fundamenty, które położyła pod rozwój Dębna, służą mieszkańcom do dziś i pozostaną trwałą częścią dziedzictwa kolejnych pokoleń.

Tomasz Gurgul

Redakcja Biuletynu GRYF: Mieczysław Mietła i Jerzy Ożegalski

Oprawa graficzna Biuletynu GRYF: Mateusz Zięba

Zachęcamy do odwiedzenia naszej strony internetowej www.gryf.brzesko.pl

Znajdziecie tam Państwo m.in. galerie zdjęć związane z tekstami zamieszczonymi w Biuletynie